

BOGDAN ZALEWSKI

PAP SŁUPSK

POGLĄDY GŁÓWNYCH OŚRODKÓW POLITYCZNYCH W KRAJU I NA EMIGRACJI W CZASIE II WOJNY ŚWIA- TOWEJ W SPRAWIE DOSTĘPU POLSKI DO MORZA

Lata II Rzeczypospolitej nie zaspokoily wszystkich pragnień Polaków związanych z „uprawą morza”, a konieczność rewizji granicy na zachodzie dostrzegano jeszcze przed wybuchem wojny w 1939 roku. Już w latach dwudziestych dla twórców polskich planów obrony najistotniejsze było włączenie do państwa polskiego Prus Wschodnich, tzw. „nawisu wschodniopruskiego”. Pozwoliłoby to wydatnie polepszyć położenie strategiczne Polski, a przede wszystkim zorganizować skuteczniejszą obronę Wybrzeża oraz zmniejszyć zagrożenie Warszawy. Przegrana kampania wrześniowa, a zwłaszcza losy trwającej kilka dni bitwy granicznej szczególnie drastycznie udowodniły, że w przyszłości bezpieczeństwo państwa polskiego może trwale zapewnić tylko znaczne poszerzenie jego terytorium na północy i zachodzie. Ugrupowania polityczne, wysuwając własne koncepcje nabytków terytorialnych, traktowały tę sprawę jako pierwszoplanową w swej działalności, a stosunek do przyszłych granic Polski uważały wręcz za miernik patriotyzmu.

Postulaty przesunięcia polskiego obszaru narodowego i państwowego na zachód i północ wysuwane były w rozmaitych wariantach w okresie II wojny światowej przez różne ugrupowania polityczne w okupowanym kraju, a także na emigracji w państwach zachodnich i Związku Radzieckim. Doprowadziło to do ukształtowania dwóch różniących się koncepcji rozwiązania granic przyszłej Polski. Jedna reprezentowana była przez polski rząd na emigracji, którym kierował od 30 września 1939 roku gen. dyw. Władysław Sikorski¹, oraz przez partie i instytucje uznające ciągłość władzy państwowej, druga zaś – przez ugrupowania polityczne związane z ruchem komunistycznym.

¹ Zob.: H. Batowski, *Z dziejów dyplomacji polskiej na obczyźnie (wrzesień 1939 – lipiec 1941)*, Kraków-Wrocław 1984; W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski 1864-1945*, t. III: *Okres 1939-1945*, Gdańsk 1989; T. Panecki, *General broni Władysław Sikorski (1881-1943)*, Warszawa 1993; E. Duraczyński, *Rząd polski na uchodźstwie 1939-1945*, Warszawa 1993.